

Brüssel, 12.4.2018
SWD(2018) 91 final

KOMISJONI TALITUSTE TÖÖDOKUMENT

**KOKKUVÕTTEV ARUANNE SIDUSRÜHMADEGA PEETUD
KONSULTATSIOONIDE KOHTA**

Lisatud dokumendile:

Ettepanek:

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV,
milles käsitletakse toiduainete tarneahelas ettevõtjatevahelistes suhetes esinevaid
ebaausaid kaubandustavasid**

{COM(2018) 173 final} - {SWD(2018) 92 final} - {SWD(2018) 93 final}

Sisukord

1. Sidusrühmadega konsulteerimine	2
2. Sidusrühmadega konsulteerimise tulemuste kokkuvõte	2
2.1. Esialgne mõjuhindang	2
2.2. Avalik konsultatsioon	3
2.3. Ettevõtjatele suunatud küsimustik.....	7
2.4. Tarbijaorganisatsioonidele suunatud küsimustik.....	7
2.5. Küsimustik liikmesriikide avaliku sektori asutustele	8
2.6. Teadusuuringute Ühiskeskuse akadeemiline seminar ebaausate kaubandustavade kohta toiduainete tarneahelas	8
2.7. Erikohtumised toiduainete tarneahela sidusrühmadega.....	8
2.8. Kodanikuühiskonna dialoogirühmad.....	8

1. Sidusrühmadega konsulteerimine

Sidusrühmadega konsulteerimine pandi paika konsultatsioonistrateegias¹ ja toimus 17. juulist 6. detsembrini 2017.

Sidusrühmi kutsuti üles esitama märkusi ja tõendeid probleemi määratluse, poliitikaeesmärkide, ELi meetmete vajaduse, poliitikavariantide ja nende tõenäolise mõju ning rakendamisküsimuste, sealhulgas järelevalve ja eeskirjade jõustamise kohta. Sidusrühmadega konsulteerimine vastab parema õigusloome suuniste nõuetele.

2. Sidusrühmadega konsulteerimise tulemuste kokkuvõte

2.1. Esialgne mõjuhindang

Esialgne mõjuhindang pälvis suurt tähelepanu – eri sidusrühmadelt saadi 66 vastust². 33 % vastajatest olid põllumajandustootjad või põllumajandustootjate organisatsioonid, 17 % liikmesriikide ametiasutused, 15 % vabaühendused, 11 % töötledajad ja nende organisatsioonid, 8 % jaemüüjad ja nende organisatsioonid ning 17 % muud vastajad (akadeemilised ringkonnad, ametiühingud, kauplejad ja anonüümsed vastajad). Tuleb märkida, et esialgsele mõjuhindangule tagasiside andmise protsess ei olnud ehitatud üles küsimustikuna. Selle asemel vaadati vastused tagantjärele süstemaatiliselt läbi, et saada sealt asjakohast teavet.

91 % vastanutest nõustus, et toiduainete tarneahelas esineb ebaausaid kaubandustavasid (5 % ei vastanud ja 5 % ei esitanud selget seisukohta). 76 % vastanutest väitis, et ebaausad kaubandustavad tekitavad märkimisväärsed probleeme, ja 14 % väitis, et ei tekita³. 5 % vastanutest märkis, et ebaausaid kaubandustavasid esineb, kuid et need avaldavad toiduainete tarneahela tõhususele üldiselt positiivset mõju.

71 % vastanutest arvas, et meetmeid peab võtma EL (nii arvas 64 % muudest vastajatest, 90 % vabaühendustest, 82 % põllumajandustootjatest, 73 % liikmesriikidest, 71 % töötledajatest); jaemüüjad nii ei arvanud (100 % jaemüüjatest oli seisukohal, et EL ei peaks meetmeid võtma).

Ainult 5 % vastanutest esitas märkusi toiduainete lisamise kohta algatuse kohaldamisalasse või sealt väljajätmise kohta, olles üldiselt lisamise poolt. 41 % märkis, millises ulatuses tuleks kaasata toiduainete tarneahelas olevad ettevõtjad, kusjuures 82 % pooldas kogu tarneahela hõlmamist (erandiks oli töötlev sektor, kus kogu tarneahela hõlmamist pooldas vaid 57 % vastajatest).

20 % vastanutest nimetas hirmufaktorit ja oli arvamusel, et see avaldab olulist mõju. 62 % oli seisukohal, et tuleks pakkuda võimalust esitada anonüümseid kaebusi, 38 % aga arvas, et seda ei peaks tegema. 92 % arvas, et ebaausate kaubandustavade kohaldamise eest tuleks kehtestada karistused, 8 % arvates ei peaks seda tegema. 17 % vastanutest mainis koostööd liikmesriikide ametiasutuste vahel, kusjuures enamik oli koostöö poolt.

¹ Euroopa Komisjon, [konsultatsioonistrateegia](#) – toiduainete tarneahela parandamise algatus, 2017.

² Üksikvastused on loetletud [esialgse mõjuhindangu](#) veebisaidil.

³ Käesolevast esialgset mõjuhindangut käsitlevast jaost on jäetud välja protsendimäärad vastuste „ei vastanud“ või „seisukoht ebaselge“ puhul.

2.2. Avalik konsultatsioon⁴

Ülevaade vastajatest

Avaliku konsultatsiooni tulemused olid kooskõlas institutsioonidevahelise kokkuleppe tulemustega. Avalik konsultatsioon kestis kolm kuud, 25. augustist 17. novembrini, ja kokku saadi ligi 1 432 vastust (56 % üksikisikutelt, st 803 vastust, ja 44 % organisatsioonidelt, st 628 vastust). 71 % üksikisikutest väitis, et on seotud põllumajandusega (570 vastust), ja 29 % ütles, et ei ole (233 vastust). Organisatsioonidest vastasid peamiselt eraettevõtted (38 % organisatsioonide vastustest), ettevõtjate ühendused ja kutseliidud (31 %) ning vabaihendused (20 %). Tegevusvaldkonniti jagunesid vastanud organisatsioonid järgmiselt: põllumajandustootjad (53 % organisatsioonide vastustest), põllumajanduslik toidutööstus (22 %), kaubandussektor (7 %), kodanikuühiskonna organisatsioonid (7 %), jaemüügisektor (4 %), teadusorganisatsioonid (1 %) ja muud (6 %).

Eraettevõtete rühma võib omakorda rühmitada ettevõtte suuruse järgi (töötajate arv). 81 % eraettevõtete vastustest moodustasid väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) vastused. Suurettevõtjad (üle 250 töötajaga ettevõtted) moodustasid kõigist vastanud eraettevõtetest 19 %.

Päritoluliikmesriikidest oli enim vastajaid Saksamaalt (29 % koguarvust), Austriast (14 %), Prantsusmaalt ja Hispaaniast (7 %). Kõige vähem saadi vastuseid Horvaatiast, Luksemburgist ja Küprosel (igast riigist üks).

Vastajate seisukohad

a) Probleemi määratlus⁵

90 % vastanutest nõustus või nõustus osaliselt, et toiduainete tarneahelas esineb tavaid, mida võib pidada ebaausateks kaubandustavadeks. Need tulemused olid üldiselt sarnased kõigi sidusrühmade puhul, välja arvatud jaemüügisektoris (12 % nõustus või nõustus osaliselt, et toiduainete tarneahelas esineb ebaausaid kaubandustavaid, ja 88 % ei nõustunud selle väitega või ei nõustunud osaliselt, kusjuures enamik neist, st 72 %, ei nõustunud osaliselt).

Seejärel küsiti vastajate arvamust selle kohta, kas loetelus esitatud tavaid võiks pidada ebaausateks kaubandustavadeks. Sellega, et tegemist on ebaausate kaubandustavade, nõustus või nõustus osaliselt 80 % (üle 30 päeva ulatuvad maksetähtajad toiduainete puhul üldiselt) kuni 93 % (lepingute ühepoolne ja tagasiulatuv muutmine) vastajatest. Kui küsiti, kui sageli ebaausaid kaubandustavaid toiduainete tarneahelas esineb, väitis 87 %, et sageli või väga sageli. Sellega, et selliseid tavaid esineb sageli või väga sageli, nõustusid kõik vastajad, välja arvatud jaemüügisektori esindajad, kes väitsid, et neid esineb harva või ei esine kunagi (84). Üksikisikutest vastas samale küsimusele „sageli“ või „väga sageli“ 88 %.

Vastajatel paluti öelda, millist kolme tava peavad nad ebaausaks kaubandustavaks ja millisel neist on kõige suurem mõju. Kaheksa kõige rohkem nimetatud tava seast kuus on loetletud tarneahelaalgatuse

⁴ Kui protsendimäärade summa ei ole 100 %, on see tingitud sellest, et välja on jäetud vastused „ei oska öelda“. Mõned küsimused olid omavahel seotud (mõningaid küsimusi nägid vaid mõned vastajad, sest need küsimused olid asjakohased vaid seoses varasemate vastusega). See kehtib eelkõige jaemüügisektori kohta, mistõttu on mitme küsimuse puhul jaemüüjate vastuste määr väga madal (kolm või neli vastust 25 jaemüüjate organisatsiooni kohta). Vastamine ei olnud kohustuslik ja mõned vastajad otsustasid mõnele küsimusele mitte vastata.

⁵ Protsendid põhinevad igale küsimusele vastanute arvul.

hea tava põhimõtete hulgas ja seitse ebaausa kauplemistavana põllumajandusturgude töökonna (AMTF) aruandes (üle 30 päeva ulatuvad maksetähtajad, mida on nimetatud kaks korda – kiirestiriknevate toodete ja põllumajanduslike toiduainete puhul üldiselt).

	Vastamise sagedus	Tarneahelaalgatuse hea tava põhimõtted	AMTFi aruandes loetletud ebaausad kaubandustavad
Lepingute ühepoolne ja tagasiulatuv muutmine (maht, kvaliteedistandardid, hinnad)	771	*	*
Kiirestiriknevate toodete tellimuste tühistamine viimasel hetkel	316	*	*
Üle 30 päeva ulatuvad maksetähtajad kiirestiriknevate toodete puhul	275		*
Üle 30 päeva ulatuvad maksetähtajad toiduainete puhul üldiselt	273		*
Osamakse nõudmine reklaami- või turustuskuludesse	248	*	*
Ärisuhte ühepoolne lõpetamine ilma objektiivselt põhjendatud selgitusteta	227	*	
Lepingute tagamiseks või säilitamiseks nõutav ettemaks	185	*	*
Kahjunõuete kehtestamine rikutud või müümata toodete eest	182	*	*
Toiduohutuse, hügieeni, toidu märgistamise ja/või turustusnormide puhul kehtestatakse erasektori standardid, sealhulgas ranged kontrollimenetlused	179		
Ettemaksu kehtestamine võimaluse eest toodet müüa („tootenimekirja kandmise tasud“)	152	*	
Toidujäätmeid tekitav kavandatud ületootmine	146		
Üks osapool varjab mõlemale poolele olulist teavet	114	*	
Partnerilt saadud konfidentsiaalset teavet edastatakse teistele osapooltele	98	*	
Toodete soodsa väljapaneku eest nõutakse täiendavat tasu („riiulikoha hind“)	90		
Lepinguosalist mõjutatakse temaga mitteseotud toodet ostma („sidumine“)	78		
Turustusnormide ebajärjekindel kohaldamine, mis viib toidujäätmete tekkeni	60		
Tarnijaid sunnitakse kandma tootevaru kahanemisega või vargusega seotud kulusid	40	*	

Kaupade minimaalse säilivusaja kehtestamine nende ostmisel	11		
Muu	83		

Küsimustikus paluti vastajatel nimetada toiduainete tarneahela osalised, kellele ebaausad kaubandustavad võivad avaldada märgatavat negatiivset mõju. 94 % vastanutest nõustus või nõustus osaliselt, et selline märgatav negatiivne mõju avaldub põllumajandustootjatele; 83 % arvas, et töötlejatele; 66 %, et VKEdele; 60 %, et tarbijatele; 55 %, et ELi turule tootvate kolmandate riikide ettevõtjatele; 39 %, et kauplejatele; ja 35 %, et jaemüüjatele. Vastajatelt küsiti ka seda, kas nad nõustuvad, et ebaausad kaubandustavad võivad avaldada kõnealustele rühmadele negatiivset kaudset mõju, ja vastused olid üldjoontes sarnased.

b) Vajadus tegutseda

Küsimusele, kas tuleks võtta meetmeid, et vältida ebaausate kaubandustavade vastu toiduainete tarneahelas, vastas 95 % vastanutest „nõustun“ või „nõustun osaliselt“. Kui vastajad arvasid, et meetmeid tuleks võtta, paluti neil täpsustada, kes peaks selliseid meetmeid võtma.

– 87 % arvas, et meetmeid peaks võtma Euroopa Liit (koos liikmesriikidega – 58 %, EL üksinda – 29 %);

– 8 % arvas, et liikmesriigid peaksid tegutsema üksinda; ning

– 4 % arvas, et meetmeid tuleks võtta vabatahtlike algatuste kaudu (54 % nii arvanutest olid jaemüüjate organisatsioonid).

Neist 87 %st vastanutest, kes arvasid, et meetmeid peaks võtma EL, leidis 51 %, et selleks sobivad vahendid on õigusaktid, 46 % arvas, et õigusaktide ja muude vahendite kui õigusaktide kombinatsioon, ning 2 % eelistas muid meetmeid kui õigusaktid. 97 % neist vastajatest leidis, et ELi meetmed aitaksid paremini tagada eeskirjade täitmise; 95 % oli seisukohal, et ELi meetmetega tagataks ettevõtjatele suurem õiguskindlus; 94 %, et see looks siseturul võrdsed tingimused; 84 %, et ELi meetmed soodustaksid ELi piiriüleseid tehinguid; 84 % arvas, et nendega vähendataks toidujäätmeid; 80 %, et hoogustatakse innovatsiooni; ning 75 % leidis, et suureneks tarbijatele pakutav valik. 67 % eelistas nii ühtlustatud määratlust kui ka konkreetsete ebaausate kaubandustavade loetelu; 21 % konkreetsete ebaausate kaubandustavade loetelu; 11 % üldpõhimõtteid ja 1 % muud lahendust.

Lõpuks küsiti vastajate arvamust selle kohta, kas vabatahtlik tarneahelaalgatus on ebaausate kaubandustavade kõrvaldamiseks piisav. 75 % vastanutest ei nõustunud selle väitega või ei nõustunud osaliselt ning 22 % nõustus või nõustus osaliselt. Vastuse „ei nõustu“ või „osaliselt ei nõustu“ andsid enamasti iga liiki organisatsioonid, välja arvatud jaemüüjate organisatsioonid (nendest 88 % nõustus või nõustus osaliselt sellega, et tarneahelaalgatusest piisab. Põllumajandusliku toidutööstuse ja kaubandusorganisatsioonide seas vastas suhteliselt suur osa (vastavalt 43 % ja 40 %) „nõustun“ või „nõustun osaliselt“, kuigi see ei olnud üldiselt eelistatud variant. 81 % põllumajandusega seotud isikutest ja 69 % teistest isikutest ei nõustunud kõnealuse väitega või ei nõustunud osaliselt.

c) Eeskirjade jõustamine

92 % vastanutest nõustus või nõustus osaliselt, et ELis peaksid olema miinimumstandardid, mida kohaldatakse ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade jõustamisel. Toetus eeskirjade jõustamise miinimumnõuete kehtestamisele ulatus 20 %st jaemüüjate organisatsioonide puhul kuni 100 %ni kodanikuühiskonna organisatsioonide puhul (96 % põllumajandusorganisatsioonidest ja 87 % põllumajandusliku toidutööstuse organisatsioonidest vastas „nõustun“ või „nõustun osaliselt“).

Seejärel küsiti vastajatelt, milliseid tegureid peavad nad ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade tõhusal jõustamisel oluliseks. 94 % vastanutest märkis, et uurimiste ja tulemuste läbipaistvust; 93 % nimetas võimalust määrata eeskirjade rikkumise korral trahv; 92 % võimalust esitada kollektiivseid kaebusi; 89 % võimekust võtta vastu ja käsitleda konfidentsiaalseid kaebusi; 89 % pädeva asutuse määramist; 73 % võimekust korraldada omal algatusel uurimisi ja 36 % muid aspekte. Eri liiki organisatsioonid ja üksikisikutest vastajad enamasti nõustusid nende teguritega või nõustusid osaliselt, 72–80 % jaemüüjatest aga vastas iga teguri puhul „ei nõustu“ või „osaliselt ei nõustu“.

2.3. Ettevõtjatele suunatud küsimustik

Ettevõtjatele suunatud küsimustik oli üleval 6. novembrist 10. detsembrini ja kokku saadi 122 vastust. 35 % vastanutest oli seotud põllumajandusega, 48 % töötlemisega, 10 % jaemüügiga, 4 % hulgimüügiga (ülejäänud vastajaid ei ole liigitatud). Suuruse poolest olid 70 % vastanutest VKEd. 7 % vastanutest liigitas end ostjaks, 49 % tarnijaks, 40 % nii tarnijaks kui ka ostjaks. Suur osa vastuseid saadi Belgiast, Prantsusmaalt, Itaaliast, Hispaaniast ja Ühendkuningriigist (18 liikmesriigilt saadi kolm või vähem vastust).

54 % ostjana tegutsevatest ettevõtjatest ja 89 % tarnijatest väitis, et äritehingute puhul esineb maksete hilinemist. 14–30 % ostjana tegutsevatest ettevõtjatest väitis, et on äritehingutes kasutanud muid ebaausaid kaubandustavasid. Tarnijatena tegutsevatest ettevõtjatest märkis 44–82 %, et nende suhtes on kasutatud mõnda eespool määratletud ebaausat kaubandustava.

30 % tarnijana tegutsevatest ettevõtjatest väitis, et nendega on keeldutud kirjalikku lepingut sõlmimast, kui nad seda soovisid. Tarnijatel paluti hinnata, kas nad on olnud ebaausate kaubandustavade ohvrid juhtudel, kui ostjad asuvad teises liikmesriigis. 24 % vastanutest väitis, et on sellises olukorras sageli või paljudel juhtudel. 19 % tarnijatest väitis, et välismaise ostjaga äri tegemine avaldab negatiivset mõju nende võimekusele tegeleda ebaausate kaubandustavade probleemiga.

60 % tarnijatest väitis, et ebaausate kaubandustavade seotud kulud moodustavad üle 0,5 % nende äritegevuse aastakäibest. Mis puudutab iga vastusekategoriat kaalu,⁶ siis võib ebaausate kaubandustavade seotud kulude kaalutud kaubanduslik tähtsus olla teatavate eelduste puhul hinnanguliselt 1,8 % (võttes arvesse tarnijate 94 vastust) kuni 1,5 % (jättes välja äärmuslikud vastused – kulused ei ole, kulud üle 5 %) nende käibest. 44 % ostjatest pidas nõuete täitmisega seotud kulusid suurteks või mõõdukateks.

2.4. Tarbijaorganisatsioonidele suunatud küsimustik

Tarbijaorganisatsioonidega konsulteerimise tulemusena saadi kolm vastust. Kõnealuses konsultatsioonis keskenduti sellele, kas ja kuidas mõjutavad toiduainete tarneahelas esinevad ebaausad kaubandustavad tarbijaorganisatsioonide arvates tarbijaid.

Vastajad ei nõustunud sellega, et ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate õigusaktide kehtestamine tõstaks jaehindu, ning nõustusid sellega, et see suurendaks usaldust toiduainete tarneahelas ja soodustaks investeringuid. Kaks vastajat nõustus, et paraneksid tingimused toiduainete tarneahelas töötavate inimeste jaoks (üks vastaja vastas „ei oska öelda“). Kõik vastajad nõustusid, et ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate ELi eeskirjade kehtestamine oleks tarbijatele pikas perspektiivis kasulik. Kaks nõustusid ja üks osaliselt ei nõustunud sellega, et sellest oleks kasu lühiajaliselt.

Üks vastaja nõustus, et ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate eeskirjade kehtestamine nende riigis on suurendanud tarbijate valikuvõimalusi ja usaldust, parandanud ettevõtjate jaoks investeringutingimusi ja toiduainete tarneahelas töötavate inimeste tingimusi; vastaja ei nõustunud sellega, et see on tõstnud jaehindu (ülejäänud kahel vastajal arvamus puudus). Kaks vastajat ei nõustunud ja üks ei nõustunud osaliselt sellega, et eneseregulatsioonil põhinevad algatused on

⁶ Kehtestatud võrdlusväärtused: „üle 5 %“ (14 vastust) = 5 %; „2–5 %“ (18 vastust) = 3,5 %; „0,5–2 %“ (22 vastust) = 1,25 %; „>0,5 %“ (24 vastust) = 0,25 %; „olematud või ebaolulised“ (16 vastust) = 0 %.

piisavad. Kaks vastajat ei nõustunud ja üks nõustus väitega, et ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate õigusaktide võimalik negatiivne mõju tarbijatele kaalub üles võimaliku kasu (ELi tasandil).

2.5. Küsimustik liikmesriikide avaliku sektori asutustele

Liikmesriikide ametiasutustega konsulteeriti küsimustike abil, milles paluti vastust järgmistele küsimustele: tegelikud ja/või hinnangulised halduskulud, mis on seotud ebaausaid kaubandustavasid käsitlevate uute õigusaktide jõustamisega teatavatel tingimustel; ajakohastada varem (2015. aastal) esitatud teavet ebaausaid kauplemistavasid käsitlevate eeskirjade staatuse kohta riigi jurisdiktsioonis, sealhulgas eeskirjade jõustamise aspektid; saada teavet mõjuhinnangute ja muude uuringute kohta, mis liikmesriikidel selles valdkonnas olemas on. Neid andmeid kasutati välisekspertide tehtud uuringus ja käesolevas mõju hindamise aruandes (vt 1. lisa). Küsimustik liikmesriikidele oli ametlikult avatud 2. oktoobrist 3. novembrini 2017, kuid välisekspertide uuringus kasutati ka hiljem esitatud vastuseid.

2.6. Teadusuuringute Ühiskeskuse akadeemiline seminar ebaausate kaubandustavade kohta toiduainete tarneahelas

Põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraadi ning Teadusuuringute Ühiskeskuse ühiselt korraldatud seminar toimus Brüsselis 17.–18. juulil 2017. Seminaril osalesid rahvusvahelised eksperdid, et arutada teaduskirjanduse üle, milles käsitletakse ebaausid kaubandustavasid puudutavat metoodikat, nende mõju ja õiguslikke aspekte. Mitme eksperdi koostatud ja Teadusuuringute Ühiskeskuse toimetatud aruanne on üldsusele kättesaadav (täpsem teave seminari tulemuste kohta 1. lisas)⁷.

2.7. Erikohtumised toiduainete tarneahela sidusrühmadega

Sidusrühmadega korraldati nende taotlusel mitu kahepoolset kohtumist. Kohtumised peeti järgmist sidusrühmadega: Independent Retail Europe, FoodDrinkEurope, EuroCommerce, Euroopa kaubamärgiomanike assotsiatsioon (AIM), Taani Kaubanduskoda, Saksamaa jaemüüjate liit, Euroopa Liidu Lihatootlemise Tööstuse Kontaktkeskus (CLITRAVI), Euroopa karilooma- ja lihakaubanduse liit (UECBV), Edeka, REWE, Federation du Commerce et de la Distribution, Euroopa Piimandusassotsiatsioon, Rahvusvaheline Piimandusföderatsioon, Ühendkuningriigi liha- ja toidukaupmeeste riiklik föderatsioon, Europatat ning Euro Fresh Foods. Kahepoolsetel kohtumistel vastati sidusrühmade küsimustele mõju hindamise ja selle sisu kohta, anti sidusrühmadele võimalus avaldada algatusele toetust või vastuseisu ning tõstatati sidusrühmade valdkonna jaoks olulisi küsimusi.

2.8. Kodanikuühiskonna dialoogirühmad

Peeti kaks ettekannet ühise põllumajanduspoliitika kodanikuühiskonna dialoogi rühmades, kus on esindatud mitu sidusrühma⁸. Ettekanded toimusid 6. novembril 2017 (oliivisektori kodanikuühiskonna dialoogi rühm) ja 22. novembril 2017 (aiandus-/puu- ja juurviljasektori kodanikuühiskonna dialoogi rühm).

⁷

Teadusuuringute Ühiskeskuse [aruanne](#) „Unfair trading practices in the food supply chains“, 2017.

⁸

Ühise põllumajanduspoliitika [kodanikuühiskonna dialoogirühmad](#).

